

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetű hirdeté-
sénél olcsóbb. Nyilttér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A villamos világítás.

Edison, a találmányok ez idő szerinti atyamestere, a bécsi villamossági világítástechnika kifejlesztésénél azon határokat, melyeken belül a villamosság körébe eső találmányok tökéletesedése fokozódhatik.

Mert habár sok olyant is produkált maig az emberi elme, amit azelőtt lehetetlennek tartottak: az

az egy bizonyos volt, és bizonyos marad egyszer mindenkorra, hogy a természet törvényeit megkerülni, kijátszani sohasem lesz lehetséges.

Miután városunkban vannak oly hangadó egyének is, akik a gázvilágításnak célba vett behozatalát azért ellenérik, mert erősen hiszik, hogy néhány év múlva a gáz éppen olyan meg haladott álláspontra lesz, mint ma a petroleum mellett tapogató utcavilágítás, vagy helyesebben utcasötétítés: a közkérdések tárgyalására hivatott hozzászólási kötelemünkön fogva ezen nem megpróbáljuk a bécsi villamossági világítástechnika aktáiból kiszedni és népszerűen előadni mindazt, ami a két világítási rendszer értékére nézve az elfogulatlan ítélő fejeket igazán tájékozhatja.

Előbb csak egy rövidke szót kérünk a világítás ügyéről általában.

Sokszor tétetett már panasz, itt is, máshol is, az iránt, hogy kivált sötét őszi-téli esteiken a mi ősdi kőolajos világításunk egyáltalán nem felel meg a fokozott igényeknek. Hogy még több felszólalás nem történt, az csak annak köszönhető, mert belátták a panasztevők, hogy utóvégre is a több-kevesebb gyengeségben született s nagyobb rafinériával hamisított mint rafinrozott kőolajnak természetes sötétségén se város, se rendőrség, csak a jobb rendszer változtathat.

Innen van, hogy míg a vágy egy tökéletesebb, célszerűbb s a város anyagi erejét felül nem múló közvilágítási szisztéma iránt egyetemes: addig az ezek közötti választásra irányuló határozat vagy indítvány eltérő volt: aszerint, amint egyesek nagyzásból vagy szakértetlenségből, indolenciából vagy ódiságból, meggyőződés, számadás nélkül ugyan, de azért városatyai vagy polgári szavazattal, így vagy amúgy gondolkoztak.

Szükségessé vált tehát ez idő szerint a villamos világításnak, mint szép, de elérhetetlen ideálnak mibenlétét, jelenét, jövőjét s végül költségeit hiteles szakemberek számításai s különösen a bécsi villamossági kongresszus adatai alapján, a való értékükben megismertetni és megbeszélni.

Hadd szóljon hát a szakember! . . .

Ha az elektromos folyamat világításra akarjuk felhasználni, annak az erejét át kell alakítani világosságra és melegségre. Ezen szándékolt célra azonban nem szolgál a villamosság egész ereje, hanem csak az, amit belőle az akadályok föl nem emésztenek. Ilyen akadályok: a vezető sodronyoknak, a lámpáknak s a polarizációnak ellenkező ereje, ellenállása; tehát világításra ezek legyőzése után maradni kell még annyi erőnek, hogy a világító anyagot izzó állapotra hevítse, vagyis hogy voltaiv képződjék. Számos elemi és komplikált kísérlet egy hangú bizonyossága szerint ma immár megtalálta a tudomány azt a törvényt, mely szerint ezen munkát pontosan kiszámítani s kifejezni lehet; vagyis mely szerint a villamosság akár meleggé, akár fénné átalakítható.

Ha az elektromos áram erejét C, a villamindítási képességét E betűvel jelöljük, kitűnik, hogy az áram munkája lóerőkben kifejezve = C. E.

9807X7357

Igy hát ezen két tényezéből kiszámítható azon munka nagysága, melyet az illető áram teljesíteni képes.

De viszont kitudható így az is, milyen munka végzésére mekkora áram szükséges.

Miután pedig a világosság, mint érintők, az áram munkája, ennél fogva kiszámíthatjuk a világosság mérvéhez arányos munkaerejű áramot és szerezhetünk célunknak megfelelő gépet.

Igy áll a villamos világítás kérdése ma s ez jelenleg, és marad örökké, alapja minden további kombinációnak. Tökéletesebbek lehetnek az eszközök, egyszerűsödhetnek idővel a gépek, olcsóbbak az anyagok; de míg a természet örök törvényei megmaradnak, addig villamosság a kimutatottnál több munkát végezhetni nem fog sohasem. Épen úgy nem fog, valamint nem talál s nem is találhat senki valami módot arra, hogy egy liter vegyileg tiszta víz 424 kilogrammternyai munkánál kevesebb hővel 0-ról egy fokra fölmelegíttessék.

Igy állván jelenben annyi tudós fürkészés után is a dolog, kimondhatjuk, hogy nincs alapja sem azon hiú reménykedésnek, mely az elektromos világítás olcsó jövőjében bizakodik; sem azon naiv önámításnak, mely azt kis erővel nagyobb területen, mint pl. egy egész városban, valaha is praktike létesülendőnek tartja.

Mert nézzük csak, mi kell minden, ma és mindörökké a villamos világítási telep berendezéséhez?

1. Villamtelep, szóval bármilyen néven nevezendő valami, amiben az elektromosság létesítetik. Ilyen gép kellene is fog mindaddig, míg a felőlékből, istennyilából, földből, a villamos áramot, úgy mint bárkából a halat, kifogni nem sikerül.

2. Kell olyan gép vagy szerszám, mely az így előteremtett elektromosságot rendeltetési helye felé vezet, hajtja, szóval irányítja s közvetíti.

3. Kellenek vezetőcsövek, sodronyok vagy más effélék, amik az áramlatot a fény vagy meleg-fejlesztő pontokhoz vezetik, szóval rendeltetési helyükre juttatják.

4. Kellenek lámpások, melyekben a fénynek átalakult elektromosság megmutatja, mit tud; melyekben ég és világít.

Ezekből egy betűt se lehet lealkudni; legfőlebb az a szerepe marad még a mechanikának, hogy a villamosság kifejlődését könnyítse s a vezetők ellenállását, szóval a kárba vesző százalékot csökkentse.

Az egyes gépek munkaereje, az indítás módja és gyorsasága, a sodronyok minősége, az elemek vegyi kombinációja — ez talán tökélyesülhet; hiszen mind tisztán, matematikai pontossággal, ki vannak már számítva a föltételek és követelmények és amit az alapos számítás in theoria kiderített, azt az eróműtan haladásai megtestesítették.

A motorok, úgy a víz- és lég-, mint a gáz- és gőz-motorok, ideális tökélyre és pontosságra fejlesztvék; a jövőnek csak egyöntetű működésüket biztosítani maradt még feladatuk.

Az erővesztésnek minimumra való csökkentését az első elektrom-tudósok, mint Siemens, Ampère, Faraday, Ohm, Weher, Watt, Wüllner, Perry, Fröhlich, Pacinotti — szintén a non plus ultra ponthoz fejlesztettnek nyilatkoztatták.

Kimondhatjuk tehát a nagy mesterrel, Edissonnal, hogy a jövőnek csak az egyszerűsítés, könnyebb kezelés, pontos szolgálat és veszélytelen alkalmazás körül lehetnek, ha lesznek érdemei.

Mindezek után be kell látni mindenkinek, aki a tudomány mai eredményeiből a logika tiszteletben tartása mellett, következtetést akar vonni az elektromos világítás jövőjére, hogy biz az sohasem fogja a technika többi világító készülékeit mellőzhetőkké tenni s ha luksuozus, fejedelmileg pazar termekben, színházakban polgárjogot nyer is, de kis városok és utcák világítására kizárólag alkalmaztatni nem fog soha.

Nem már azért se, mert a biztonság, tűz,

életveszély, netáni akadályok esélyeire szóló nagy és elengedhetlen befektetésekkel egybekapcsolva, méregdrága s az is marad örökkön örökké.

E lap szives fölkerésének engedve s a benne emlegetett gázvilágítási tervhez, mint alaphoz alkalmazkodva, egy Zombor város igényeinek megfelelő villamvilágítási telep költségei, közép-számítás szerint, előre nem látható többlet kiadástól eltekintve, a következők volnának:

a) Kiépítés.

1. Elektromos telep 120 voltaivlámpára és 90 izzólámpára, kemencékkel, kutakkal, szivattyúkkal	18500	frt
2. Gépház	11000	"
3. Három gőzgép 50 lóerőre, felállítással, á 11900	35700	"
4. Három gőzkazán felállítással á 6675	20025	"
5. Tranzmissziók, berendezéssel	9000	"
6. 12 villamgép felállítással	14400	"
7. 6 tartalék villamgép	7800	"
8. Akkumulátorok 5 órányi működésre		
370 db á 40	14800	"
150 db tartalékban	6000	"
9. 13 áramszabályozó berendezve	2600	"
10. Egy fő csatoló készülék	1400	"
11. Villammérők és biztonsági készülékek	5000	"
12. A főkábel (vezető sodrony) 600 meter	21000	"
13. 2 utcai kábel 1600 m.	48000	"
14. 3 mellékkábel 2600 m.	52000	"
15. Sodronyvezetők 8000 meter	18000	"
16. Utcai kicsatolások	2000	"
17. 120 ivlámpa vasoszloppal felállítva	18000	"
18. 90 izzólámpa, berendezéssel	360	"
19. Építési felügyelet, mérnökök stb.	5000	"
20. Porto Budapestről	7000	"

Összes befektetés 315 585

b) Üzemben tartás.

1. 1 elektro-technikus	1800	frt
2. 1 főszerező	900	"
3. 2 segéd szerelő	1100	"
4. Gépkészítés, olaj, kenőcs	1600	"
5. Gépfentartás	1500	"
6. Készén 5400 mm.	6480	"
7. Szénpálcák	6000	"
8. Lámpa s akkumulátorok fentartása	500	"
9. Javítások	600	"
10. A vezetők fentartása	400	"

Összeg 20880

A beépítés és kezelés összege együtt 336465

frt, mely összegbe a vállalkozónak 20 % nál ritkán kisebb jövedelme beszámítva nincsen.

Dr. Urbanitzky Alfréd, a jelenkor egyik első rangu elektro-technikusa, a két (gáz- és villamos) világítási rendszer között párhuzamot vonván, így nyilatkozik: »Ha nagy és élénk lángokat kell előállítani, azaz, ha kis helyiségben nagy intenzitás szükséges, akkor a villamos világítás föltétlenül előnyös a gáz fölött; holott ha sok, de gyenge láng szükséges, vagyis ha nagy a bevilágítandó tér s az intenzitás nem sürgöttetik; akkor a légszesznek van előnye az elektromfény fölött, mert amaz könnyen, tetszés szerint és veszteség nélkül felosztható.«

Urbanitzky, mint tudós, könnyen beszél; hisz neki az árakhoz semmi köze; ő csak elvetket keres, mi meg azt engedjük el, csak világosságot kérünk. Ha ő is fizetné Zomborban a 30%-os közadót s ilyen rossz lámpavilág mellett tapogatná a kátyukat, mint mi: hát akkor ő is azt nézné, melyik rendszer olyan jó, mely a közbiztonság és városi kényelem tekintetei mellett pénzügyileg is megvalósítható.

No de erről talán máskor!

Mercurius.

A „Gazd. Egylet“ közleményei.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter az állandó gazdasági tudósítókól és a közgazdasági előadók által e végre külön felkért gazdától július 25-től augusztus 5-ig gabonafélék és a repce 1883-iki átlagtermeléséről, közgazdasági járások szerint beérkezett jelentésekből a Közgazdasági Értesítő aug. 10-iki számában a következőket teszi közzé: Őszi búzáról 336

járásból érkezett jelentés, melyek szerint az átlagter-

més kat. holdanként 3 hektoliteren alul maradt 4 járásban, 3 és 5 hektoliter közt termett 34 járásban, 5-7 hektoliter 110 járásban, 7-10 hektoliter 158 járásban, 10 hektoliteren felül termett 30 járásban. Két-szeresről 1-9 járásból érkezett jelentés. Ezek szerint az átlagtermés kat. holdanként 3 hektoliteren alul maradt 2 járásban, 3 és 5 hektoliter közt termett 25 járásban, 5-7 hektoliter 61 járásban, 7-10 hektoliter 73 járásban, 10 hektoliteren felül termett 28 járásban. Őszi rozsról 321 járásból érkezett jelentés, melyek szerint az átlagtermés kat. holdanként 3 hektoliteren alul maradt három járásban, 3 és 5 hektoliter között termett 32 járásban, 5-7 hektoliter 88 járásban, 7-10 hektoliter 134 járásban, 10 hektoliteren felül termett 64 járásban. Repcéről 178 járásból érkezett jelentés. Ezek szerint az átlagtermés kat. holdanként 3 hektoliteren alul maradt 44 járásban, 3-5 hektoliter között termett 64 járásban, 5-7 hektoliter 37 járásban, 7-10 hektoliter 29 járásban, 10 hektoliteren felül termett 4 járásban. Tavaszai búzáról 274 járásból érkezett jelentés. Ezek szerint az átlagtermés kat. holdanként 3 hektoliteren alul maradt 17 járásban, 3-5 hektoliter között termett 78 járásban, 5-7 hektoliter 99 járásban, 7-10 hektoliter 68 járásban, 10 hektoliteren felül termett 12 járásban. Arpáról 323 járásból érkezett jelentés. Ezek szerint az átlagtermés kat. holdanként 6 hektoliteren alul maradt 94 járásban, 6-9 hektoliter között termett 117 járásban, 9-12 hektoliter 78 járásban, 12-15 hektoliter 24 járásban, 15 hektoliteren felül 10 járásban. Zabról 328 járásból érkezett jelentés. Ezek szerint az átlagtermés kat. holdanként 6 hektoliteren alul maradt 50 járásban, 6-9 hektoliter között termett 107 járásban, 9-12 hektoliter 83 járásban, 12-15 hektoliter 52 járásban, 15 hektoliteren felül termett 36 járásban. Az eddig beérkezett jelentések szerint az egész országra nézve a következő átlagtermések mutatkoznak: Termett egy cat. holdon őszi búza 784 hectl., repce 455 hectl., tavaszai búza 560 hectl., árpa 783 hectl., zab 994 hectl.

Átlagos termés a megyében.

	Egy katasztrális holdról hektoliter.				
	búza	két-szeres	őszi rozs	repce	tav. búza
I. felső járás (bajai)	7.45	11.78	7.73		
II. felső (almási) j.	6.31	7.14	5.50		
I. közép (apatini) j.	8.33	8.92	10.00	3.62	6.00
II. közép (zombori) j.	7.69	10.00	12.12	8.00	
I. alsó j. (hódsági)	7.00				5.00
II. alsó j. (palánkai)	7.00	8.00	6.00		6.25
III. alsó j. (ujvidéki)	6.00	6.00	9.00	7.00	6.25
I. Telecskai j. (kulai)	7.06	8.22	8.57	6.00	
II. Telecskai j. (topolyai)	9.07			6.00	
I. Tiszai j. (zentai)	8.48				7.74

Megjegyezzük itt, hogy a járárok a májusi rk. közgyűlés óta a szolgabírói székhelyek szerint vannak elnevezve, amely név után mindenki tájékozta magát a vidék iránt, holott a régi: első alsó, második felső stb. elnevezést a hivatalos egyének se igen értették. Különösnek találjuk, hogy hivatalos kimutatásokban nem teszik ki az újabb helyes elnevezést; ezennel mi raktuk ezt zárjelbe a járárok elavult elnevezése mellé.

Az aratásról.

Kula, aug. 6. Az aratás nálunk már be van fejezve, és a termés betakarítva, sok már ki is van csépelve. Ugy búzában mind zabban meglehetősen közepeszerű termésünk van és lehet átlagosan mind a két gabonanemből 7-8 métermázsát egy 2000 négyeszőg ölnyi láncra számítani. Tengerinek, valamint más kaspásvényeknek már nagy szükségük volna jó esőre.

Hírek.

A m. k. vallás és közoktatásügyi miniszter Horváth Henrik újdéki kath. főgymnáziumi helyettes rajztanárt, rendes gymnáziumi rajztanár névezte ki.

A m. k. közmunka és közlekedésügyi miniszter egy év tartamára előmunkálati engedélyt adott Schwarz Armin budapesti mérnöknek egy Keceltől Császártól, Nádudvar, Süköd és Csanádon át Bajára és onnan folytatól Vaskút, Gara és Gákován át Zomborba vezető másodrendű vasutvonalra.

Kérelem. A zombori jótékony magyar nőegylet kiállítása költségének fedezésére sorsjátékot rendez; a nyereménytárgyak részben vétel, részben ajándék útján szerzetetnek be: mindazok, a kik a nyereménytárgyak számát akár galanterie tárgyak, akár női kézimunkák ajándékozása által gyarapítani hajlandók, tisztelettel felkértek, hogy ebbeli kegyes adományait kielőbb, de mindenesetre szept. hó 1-éig Esztergamy Borbála urnőhöz, a nőegylet elnökéhez elküldeni sziveskedjenek. Dr. Margalits Ede, kiállítási titkár.

Csángok népkönyhája. A vörös-kereszt egylet által Gyurgyevón (Rádayfalván) felállított népkönyha felügyelőt, melyet eddig az egylet egyik központi hivatalnokai teljesített, augusztus 1-ével az ottani kormánybiztos Gromon Dezső mellé rendelt szolgabíró vette át. A főzés ellenőrzését továbbra is az oda küldött négy egyleti betegápolónő teljesíti; míg az étel kiosztásának vezetését egy betegápolónő főnöknőre bízták. A főzés a Budapestről a helyszínre szállított fabarakban történik, nyolc csángó asszony segítségével. Naponként készített reggeli és ebéd; amaz áll rántott levesből és egy adag (egy kilo, fél kilo) kenyérből, emez pedig leves és főzelék, illetve leves és tészta, vagy gulyáshusból. Az ételek kiszolgáltatása bárcaik ellenében történik, melyeket a szolgabírói hivatal egy nappal előzőleg oszt ki. Az étkezésben ez ideig minden csángó és családja díjtalanul részesül. Augusztus 2-ig kiszolgálták 9856 ebédet férfiak, 32,654 ebédet nők és gyermekek, 2732 adag kenyeret férfiak, 38,280 adag kenyeret nők és gyermekek részére, továbbá 40,003 adag reggelit, összesen 123,525 adagot. A betegek ápolásáról szintén az ápolónők gondoskodnak, kik az orvos rendelkezése szerint a gyógyszereket megrendelik és a betegek naponkénti látogatásánál kiszolgálják. A betegség nagyobb részben könnyű, u. m. hideglelés és hasmenés.

Uj cég. Nonnenmacher Péter vegyeskereskedő Uj-Verbázon, bejelentetett a zombori kir. törvényszéknél jul. hó 5.

Német-Palánkán 1883. évi augusztus hó 20-ik napján Rausch Károly Pál ur zongoraművész, Hipp Ilona k. a., Harlikovits Gyula és Büchler Róbert urak közreműködésével hangversenyt rendez. Műsorozat: 1. „Preludium és fuga“ Bach-Liszt, előadja a hangversenyző. 2. a) „Keringő“ (op. 17) Moszkovsky, b) „Erlkönig“ Schubert-Liszt, előadja a hangversenyző. 3. „Magyar népdalok“ cimbalmon előadja Harlikovits Gyula. 4. Legyen vége, Hevesi József, szavalja Büchler Róbert. 5. „Korcsolyatánc a Profétából“ Meyerbeer-Liszt, előadja a hangversenyző. 6. „Tarantella“ Raff-Thern, két zongorán előadják: Hipp Ilona k. a. és a hangversenyző. 7. a) „Canzonella“, Nicodé, b) „Nocturne“, Chopin, c) „Octave-Etude“, Rausch, előadja a hangversenyző. 8. „Die Verwirrung im Traume“, humoristischer Vortrag durch Robert Büchler. 9. „Ungarische Zigeunerweisen“, Tausig, előadja a hangversenyző. — Helyiség: „Duna“ szálloda. Belépti díj: személyjegy 1 frt — családjegy 3 frt o. é. A tisztá jövedelem egy része jótékony célra fordítatik. Kezdeté esti 8 órakor. Hangverseny után tánc.

Mennyit fogy a nap augusztusban? Augusztus 1-én a nap hossza 14 óra 45 perc volt, augusztus 31-én 13 óra 20 perc lesz; e szerint a nap augusztus hó folyamán 1 óra 28 percet fogy s az éjjel ugyanannyit nő.

Szántóvan aug. 9-én buzabehordás alkalmával történt, hogy éjszaka 1 órakor Kósa ur kocsisa szekerét nagyon megrakta s a lovak közé oly szerencsétlenül zuhant, hogy azonnal halva maradt.

Arveresek. Kókanov Jovan 4855 frtra becsült ingatlanai szept. hó 2. Tovarisoja (Palánka). — Panatovics Jęfta 3146 frtra becs. ingatlanai szept. hó 16. Ujvidék. — Bonifart József 3229 frtra becsült ingatlanai november hó 14. Zombor — Hippich Jakab 2679 frtra becsült ingatlanai szeptember 4. Csonopla. (Zombor.)

Az ujvidéki társulati ipariskola évi jelentése örvendetes adatokat mutat föl ezen új — másodéves — intézet életvalóságára felől. A két osztályba beiratkozott 52 iparos tanuló, kimaradt 11; a szüneti pótfolyamra 37 jelentkezett. Az egyletnek 2234 frt 6 kr készpénzmaradéka van, mely hátra rezerváltak. A tagok száma 219. Buzgó elnököknk, Schreiber Nándornak, jegyzőkönyvi elismerést s köszönetet szavaztak a tapintatos vezetésért. Lám! ezt az iskolát tisztára az iparos osztály s annak barátai tartják el költséggel s még vagyont is gyűjt; a mi iparos iskolánkat meg a város fizette, még se igen tudtak bele 4-5 száznál több diákot fogni. Bizony! a mi iparosaink ott vannak, hogy már onnan hátrálni nem igen lehet.

Kiszácson, a zimonyi vasut egyik állomáshelyén, posta lépett életbe.

Az obrováci rk. templom építési munkálataira 33895 frt 92 krral szept. 4-én Zomborban a kir. jószágigazgatóságnál árlejtés fog tartatni.

Miletics felülvéve éit haza a vöslani fürdőből.

Ivanac Lőrinc és Vita Kuzmán csávolyi lakosok buzalopáson kaptak rajta.

Az ujvidéki új közbizághíd 34086 frtba kerül. Igaz, törvényünk régen van, hogy minden faluban kell vágóhidnak lenni; de hát ezt a hiv. orvos urak nem veszik komolyan.

A II. orsz. tanítógyűlés előkészítő bizottságának verifikáló osztálya, Fonyó Pált, a bajai r. k. tanítóegylet képviselőjét, azért nem ajánlotta igazolásra, mert nem tényleg működő népiszkolai tanító.

A megyeház beburkolására vonatkozó 8119 frtos költségvetést a belügyminiszter jóváhagyta.

Az orsz. zsidó tanító egylet e hó 20-án, Budapestben közgyűlést tart. Kívánatos, hogy a hitközségek szegény tanítóikat ez alkalomra legalább uti költséggel ellássák; hisz Szt. István nap címe alatt agyis olcsóbban fognak utazhatni.

Budapesti gabnaárak. Tiszavidéki: 80.5 k., 11.50 frt. 81.3 k., 11.45 frt. 79.5 k. 11.10 frt sárga. 79 k. 11.35 frt, 79 k., 78 k., 77.5 k., 77 k. 11.20 frt, 79.3 k. 11.30 frt, 79 k., 78.9 k. 11.25 frt, 78.5 k. 11.10 frt, 78.5 k. 78 k. 11.05 frt, 78.5 k. 11.15 frt, 78 k. 11 frt, 77.7 k. 11 frt, 78 k. 11.05 frt, 678 k. 10.95 frt. Bánáti: 78.5 k. 11 frt, három hóra.

Ujvidéken 1877. évi május 5-én a dunaparti sétálón világs nappal léltve s halva találták Derra Tósa ottani jómódú magánzót. A tettest hasztalan nyomozták mindenfelé. Most, hat év múlva, Erős István volt ujvidéki postatiszt, kit sikkasztás és rablógyilkossági kísérlet miatt az ujvidéki törvényszék 1878. évi jun. 7-én 20 évi fegyházra ítelt, az illavai börtönben halálos ágyán kivallotta, hogy a gyanútlanul sétáló öreg Derrát ő ütötte agyon. Az illető e gyilkosság után még egy álló évig hivataloskodott, kitől sem sejtve, hogy égbekiáltó embervér átkokat szór a fejére, nyilatkat a lelkére.

Baján Kollár Agoston könyvtáros eljegyezte a kedves Krause Anna k. saszonny.

A torzsaifjúság folyó évi augusztus hó 9-én a felállítandó „szabadság szobor“ javára zártkörű táncfüzért rendezett, mely kevés torzsaif, de annál több idegen által volt látogatva. Az első négyest 30 pár táncolta. A diszes hölgykoszorúban jelen voltak: Schick Mátyásné, Zsuffa nővérek, Fontányi k. a., Bodnár k. a. (Kuláról), Eidenmüllerné (Hódsághról), Hartmann k. a. (Sóóvéről), Famlerné, Ilgen R. k. a. Gutvein k. a., a Kármán nővérek (Torzsáról) stb. Megemlítem, hogy bennünket 10 óra után tíz verbázi fiatal ember lepett meg, kik az egyhangú mulatságot felvidították és a cigányokba is több lelkesedést öntöttek. Csak azt nem értem, hogy a rendezőség, — kiknek a három próbás táncosok és mulatók fiatal emberek jövetelének örülnök kellett volna, oly hidegen fogadta őket, hogy mi bennünk is megbotránkozást keltett. Figyelmeztetem a rendezőséget, hogy az ilyen eljárás többet ne ismétlődjék, mert az idegenek kerülni fogják mulatságainkat, a mi bál közönségünk pedig oly csekély, hogy veterjeink támogatása nélkül, meg nem állhat.

Schreiner Mária, tanító apaca, ki Baján és Ó-Becsen mint osztályvezető nő szerepelt, aug. 1-én Kalo-csán 27 éves korában elhunyt. A derék nő cseh születése dacára tökéletesen kezelte a magyar nyelvet.

Salamon Adolf, kalocsai községi és papnevelői orvos, 74 éves korában elhunyt. Bizonyára sok ott képzett megyebeli emberünk ismerte és sajnálja a kedélyes öreg ur halálát.

Zéltly Gyuka, katymári lakos kárára, 40 kereszt buza és 3 koci széna, összesen 164 frt értékben, augusztus 10-én éjjeli 12 órakor elégett.

Sürgöny. Csonoplán az e hó 10-én tartott jegyzőválasztás alkalmával Deák Andor egyhangulag közfelkiáltással nagy lelkesültséggel mellett jegyzővé választott. Az ellenjelölt, Mihályi Ernő, egy szavazatot sem kapott, (mert visszalépett. Szerk.)

O-Szivacon e hó 11-én a nagyvendéglő kertjében kedélyes s fesztelen estély folyt le. Jelen voltak a falu szépei a legnagyobb számmal. Kár hogy oly hamar széteszolt a társaság, a mit a rossz idő idézett elő. (H. D.)

Katymáron az elüljárásának tudomására esett, hogy egyesek a néptől a régi 1 frtoskalt 80 krajcárjával váltogatják be, azért rögtön doboltatott, hogy a községházán mindenki a teljes értéket megkaphatja, senki a szédelőknök lépne nememen. Mecinger Ádám, kisbíró és 48-as félkezü honvéd az elüljáróság ebbeli hirdetését közhírré tette, azt is hozzá tette: „ne hagyjátok magatokat a zsidók által megcsaltni.“ Most az ottani zsidók öt becsületsértés miatt be akarják pörölni. Szegény kisbíró.

Spitzer Benő, bajai nagyiparos, Ernő nevű kiskorú fiának „Ormos“, Kohn Ignác pedig „Kömlös“ vezetéknévet váltott.

Pentecken reggel a Cservenkában egy nádas ház teteje légett. A fűzoltók a szomszéd házba átkapó lángokat idejében elnyomták.

Eckstein Zsigmond, a bajai köles. segélyző-egylet másodkönyvelője „Sziklai“ vezetéknévet váltott.

Járekről és még két helyről ismerős kézből reflexiókat kaptunk az óvodák állítása érdekében írott multkori cikkünkre, melyek tenorja az, hogy a lelkész vegye a kezébe ezt az ügyet s álljon a mozgalom élére. Mi nem keresnők, hogy éppen a lelkész legyen az indító; sőt ezt a papok álláspontjáról nem is igen lehet sürgetni; mert községi óvodáink a nép vegyesajkú volta miatt csak közösök lehetnének, az ily csejnek pedig ök elvből nem barátai Nézetünk szerint legegyszerűbb, ha maga a község jegyzője a legközelebbi képviselői gyűlés tárgysorába fölveszi az indítványt s azt fejtegetvén, megszavazás alá bocsátja. Ha így nem történik, akkor a kicsinyes falusi érdekeken meg fog fenekelni a privat buzgalomnak bármily nemes törekvése. Ha azonban Járeken valamikülönös helyi ok követeli, hogy éppen K. J. lelkész ur vegye kezébe az ügy zászlaját: hát akkor csak sikert és kitartást kívánhatunk a népszerű pap hivatottságához.

Bajai kézműipar-kiállítás. A megyei kézműipar-kiállításra Baján készült tárgyak, mielőtt Zomborba küldetnének, előbb f. hó 13., 14. és 15. napján, mindenkor d. e. 6-12, d. u. 3-6 óráig Baján, a város-háza nagytermében fognak közszemlére kitétetni. Belépti díj címén az első két napon 20 kr., a harmadik napon 10 kr. fog szedetni. Mind a belépti díjak, mind a hírlapilag nyugtázandó felülfizetésekből befolyó összeg a Tóth Kálmán-szobor alaptökéjéhez csatoltatik. A kiállítás rendezését a következő indokok javasolták: 1. hogy a kiállítók, kik fáradságot nem kíméltek, sőt tetemesebb pénzáldozatot is hoztak, munkáiknak itt helyben való kiállítása által erkölcsi jutalomban részesüljenek; 2. hogy városunk közönségének is alkalom adassék, meggyőződést szerezni hölgyeink külön ügyességéről, és minden szép és hazafias cél iránt táplált lelkesedéséről; 3. hogy az újabb nemzedék, melynek kedélyére az ily kiállítás maradó hatást gyakorol, munkásságra serkentessék; végre 4. hogy a csekély belépti díjak által Tóth Kálmán koszorús költőnk emlékszóbrának alaptökéje gyarapíttassék.

Arveres. Kovil-Szentiván községe lefoglalt ingatl. aug. 24. Kovil-Szentiván.

Kula, aug. 6. Országos vásárunk az aratási munka folytán csak közepesűri volt. Jegyzünk: Ökörbőr 28-30 frt, tehénbőr 16-18 frt, lóbor 11-12 frt, mind pár száma; birkabőr 2 frt 40 kr. páronként; báránybőr 100-110 frt 102 darab száma; borjúbőr 180 frt 100 kilo száma; két évesek (Pittlinge) 100 frt 56 kilo száma; kikészített báránybőr (Schmaschen) 12-15 frt 102 darabja. Juhgyapju 105-108 frtig 100 kilója; báránygyapju 48-50 frtig 56 kilónként; lószőr hosszú 100 frt, rövid 50 frt; lúdtoll 130-135 frtig, pehely 220-250 frtig, mind 56 kilo száma; kender 24-28 frtig 100 kilója. Szarvasmarhának még mindig jó ára van, öt éves ökrök 240-250 frt, öregebbek 300 frton keltek el. Lovak jó áron keltek el és fizették jó parasztlovak pártját 250-300 frt; birkák nem voltak drágák, de ürüknök jó árú volt, sertések még mindig drágák és fizettek félévesekért 25-28 frtot, egy évesekért 40-50 frtot pártjától. Az iparosok és mindennemű kereskedőknek csak gyenge vásárjuk volt.

Meghívó a „bajai ifjúsági egylet“ által f. évi augusztus hó 18 ik napján a polgári lövöldében rendezendő táncal egybekötött nyári mulatságra. Kezdeté délutáni fél 5 órakor. Belépti díj: előre váltva személyenként 80 kr., a pénztárnál 1 frt, családjegy (négy személyre) előre váltva 1 frt 60 kr., a pénztárnál 2 frt. Jegyek előre válthatók: Drescher Gyula, Reich Farkas fiai és Tausig Adolf urak kereskedéseiben.

A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök, f. évi 31.453. sz. alatt a következő körrendeletet intézte az ország összes törvényhatóságaihoz. Egy concret eset alkalmából már 1876-ban felmerült volt a miniszterium kebelében azon kérdés, hogy mely hatóság illetékes a külföldön megkötni szándékolt házasságnak érvénye vagy érvénytelensége felől előzetesen nyilatkozatot adni? Minthogy pedig hazai törvényeink ily előzetes nyilatkozat kiállítására egy hatóságot sem hatalmaznak fel, és törvényeink ezen hiányossága, a honosaink és a külföldiek között egyre élénkebbé váló kölesönös érintkezések s ebből kifolyólag a gyakoribb eljegyzések folytán mindinkább észrevehető lett: beállott annak szükségse, hogy ezen kérdés szabályozása iránt addig is, míg a törvényhozás végleg intézkedni fog, a miniszterium saját hatáskörében, habár ideiglenesen intézkedjék. Ennélfogva a m. kir. minisztertanács 1876 évi október 3 án 41. szám alatt hozott határozatában kimondotta volt, hogy „jóvöben az az iránti bizonylatokat, vajjon a külföldön kötni szándékolt házasság irthon törvényszerűnek fog-e elismertetni, vagy sem? — a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur fogja kiállítani, az illető

egyházi hatóság, kétes esetekben pedig a m. kir. igazságügyminiszterium véleményének meghallgatása mellett." Ezen minisztertanácsi határozat intézkedéséről, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr részéről az összes egyházi hatóságok annak idején oly felhívással értesítettek, hogy a lelkészi hivatalok szóban lévő bizonylatok kiállításától, a minisztertanácsi határozat értelmében, tiltassanak el. Legújabbannak szüksége merült fel, hogy ily bizonylatok kiállításától a közgazdasági hatóságok és községi elöljáróságok is eltiltassanak. Osztrák egyházi és világi hatóságok részéről ugyanis ismételve tapasztaltott és panasz tárgyává tettett, hogy ily házassági bizonylatokat, a fentebbi miniszteri tanácsi határozat ellenére, magyarországi közigazgatási hatóságok, sőt községi elöljáróságok is adnak ki a monarchia tulsó felében házassági szándékozó magyar állampolgárok részére; ily bizonylatokban olykor még az is kijelentvén, hogy a miniszterium nevében és képviselőjében állították ki. Ezen gyakran sok költséggel és utánjárással megszerzett, azonban illetéktelenül kiadott bizonylatokat az illető osztrák lelkészi hivatalok természetesen nem vehetik figyelembe s ha most már az illető házassulandókat a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium bizonylatának megszerzésére utalják: ezek a lelkészi eljárásában sok esetben csak akadékoskodást látva, inkább lemondanak a tervbe vett házasságról, vagy concubinatusra lépnek, semhogy a szükséges bizonylat megszerzése érdekében tovább is fáradozzanak és költsékezzenek. Felhívom ennélfogva a törvényhatóságokat, hogy haladéktalanul tegye meg a szükséges intézkedéseket a végből, hogy az illető hatósági közegek és a községi elöljáróságok a fentebb említett minisztertanácsi határozat tartalmát megismerjék, megértsék és ahoz szigorúan alkalmazkodjanak, illetőleg a minisztertanácsi határozatban érintett bizonylatok kiállításától, — mire nézve kizárólag a vallás és közoktatásügyi miniszter úr illetékes — fegyelmi büntetés terhé alatt tartózkodjanak, az e részben hozzájuk forduló feleket pedig a többször említett minisztertanácsi határozat értelmében a kellő utasítással ellátni köteleességüknek ismerjék. — Kelt Budapesten, 1833. évi aug hó 1 én. Tiszta. s. k.

A levelező közönség figyelmébe. Az alföld-fiumei vasút szeged-eszéki vonalán f. hó 15-én mindkét irányban naponként kétszer közlekedő posták lépnek életbe, melyek az egyes vasútállomásokon átvett levélpostai anyagot menetközben — megfelelően berendezett koscsikban — feldolgozzák. Erről a közönség oly hozzáadással értesítették, mikép közönséges (nem ajánlott) levélpostai küldemények a vonat megállapodási tartama alatt a mozgóposta-kocsin alkalmazott gyűjtő szekrényben adhatók fel.

Modern zarándok. Bűdö Pál ókanizsai béréslegény megúván a terhes munkát, zarándok életre vágyott s magasztos célja nem volt kisebb, mint Jeruzsálemet az apostolok lovain utazva meglátni. Meg is indult a modern szent ember s utját Zenta felé vette, hol is a réten szent epekedéssel várta is már Vörös Kovács Klára, a maga nemében szent asszony, ki megpillantván közeledő szentünket, búsz lépésnyi távoból térdenszűzva közeledett hozzá, s miután a szent férfiú kezét szentesen volt megcsókolhatni, ideiglenesen lakását is felajánlotta a szent életre ébredt férfúnak pihenő helyiségül. Klára néni azonban megjárta, mert a magas vendég távozása után vette csak észre, hogy két ötvenese közül egyik, hihetleg zarándoklasi vágyból megugrott. A csábítás gyanuja egyenesen a szent férfiúra esett, s Klára néni panasza folytán D. Matyókó M. biztosnak sikerült is a tolvaj zarándokot a gyálai réten egy árokban fölön csipni, s kapitányságunkhoz beszállítani, honnan a példás szent a járásbíró-ághoz került, miután tettét töredelmesen bevallotta. Klári néni megfogadta, hogy többé szent embernek nem fog éji szállást adni. Zentai H.

Irodalom.

Mezőgazdasági és műszaki irodalmunk terén kétségtelesen a legelső helyek egyikét foglalja el a „Gazdasági Mérnök” című szaklap, a mely hét évi fennállása óta a gazdasági és technikai ismeretek terjesztése és népszerűsítése terén valóban igen hasznos szolgáltatásokat tett a magyar közönségnek. Helyén valónak látjuk azért, hogy ismételve felhívjuk a művelt közönség figyelmét e kiváló szaklapra, melynek egyetlen művelt és a korral háladni kívánó gazda, mérnök, építész, gyáros és iparos asztaláról sem volna szabad hiányozni. — Tájékoztatóul legyen elég csak legutóbbi pár számának gazdag és változatos tartalmából kiemelniünk a következő cikkeket: A megyék és a gazdasági egyetemes reformja. A cukorgyártás Oroszországban. A hamburgi nemzetközi állatkivállítás (cikksorozat a lap saját tudósítójától tekintettel hazai viszonyainkra, képekkel). Patenyésztésünk fejlesztése. A nyerges eke (képpel). A gazdasági gépmunkások megóvása. A cukorrépa töltötetése. Új szerkezetű aknás csapok (3 ábrával). A Panama-csatorna. Lesseps Ferdinánd (élet és jellem rajz, kitünően sikerült arcképpel). Anglia kőszénforgalmáról (Krapf Lajos angol mérnöktől, a G. M. saját levelezőjétől). A Panama-csatorna óriás kotrógépe (képpel). A magyar, osztrák és német malomipar. Budapest főváros nyilvános vízművei. A diósgyőri állami acélgyár. Gözmótorok a kis iparosok részére. A gyümölcs aratása (7 képpel). A kötött talajok megmunkálása. A Hudson-alagút (képekkel) stb. Különös felemlítést érdemel e jelesnél jelebb cikkek mellett a lap állandó rovata. Az egyik a gazdasági szemle, mely a hazai és külföldi gazdasági mozgalmakat, gazdasági egyesületeink működését éber figyelemmel kíséri; a másik a találmányok rovata, melyben a legújabb közérdekű találmányok s a szabadalmi ügyek terén felmerülő érdekesebb mozzanatok vannak ismertetve; e rovat, képekkel is illusztrálva levén, ugy a gazdákkal, mint az iparosokkal igen sok hasznos újítást ismertet meg. Ezeket kívül említést érdemel a vállalatok rovata, melyben a hazai építkezésekre vonatkozó előleges hirdetmények közöltetnek, továbbá a vegyesek s a kérdések és felvilágosítások fellettébb érdekes és tanulságos rovata. Végül ki kell emelnünk a lap gazdag hirdetési rovatát, melyben a legkülönfélébb gazdasági és ipari gépek és eszközök, lakásberendezés, felszerelések, gazdasági és háztartási és sport-

cikkek stb. stb. legjobb beszerzési forrásait találja meg az olvasó. A Gazdasági Mérnök megjelenik minden héten csütörtökön, díszesen kiállítva s képekkel gazdagon illusztrálva Szerkeszti és kiadja Gonda Béla m. k. miniszteri főmérnök, műegyetemi tanár. Előfizetési ára egy negyedévre csak 2 frt 50 kr. Előfizetéseket még ez év elejétől kezdve is elfogad a Gazdasági Mérnök kiadóhivatala (Budapesten, Csillag-utca 8. sz. alatt).

Katymár, augusztus 12.

Munkás népeink nagyobb része learatta a mezők koronáját és behordta egész évi fáradozásának gyümölcsét. A hangulat a gabona fizetését illetőleg általában éber, noha az idej aratás csak kvalitásban, míg a mult évi mind kvalitás mind pedig kvantitásban sikerült.

Tűzünk is volt már vagy háromszor, ami faluhelyen különösen az aratás idejében sajnos divó, mert ha két gazda az év alatt a legcsekélyebbért is összeperül, ugy a sértett fél bosszúállását ezen időre haszálja, midőn ellentéle arca verejtékének jutalmazó gyümölcsét, egész évi kenyerét udvarába (mert nálunk ugy a divat, holott megvan mindenkinek a maga szürjű) behordta, egy esendes éjnek idején felgyújtja, meg nem gondolva, hogy ez által az illetőt, ki még egy órával ezelőtt gazdag vala, koldusbotra juttatta.

Kisbírónk sem rakja kezét ölébe, mert pereg a dob majdnem naponta, sőt néha kétszer is napjában; van is mit dobolni az ilyen choleras időkben, midőn attól kell tartani, hogy Isten meentsen, átesap Egyiptomból a veszély. Erélyes orvosunk tapintatosságának köszönhetjük a gyakori óvó szabályok figyelmeztetését és szigorú felügyeletét, hogy sem zöld gyümölcs, sem döglött hal, sem pedig ilyesmi ami ily melegekben betegséget okozhat, falunkba nem árusítsanak.

Most a tűz veszélytől óv bennünket, és figyelmet bennünket a víz készletre.

Ezek mind igen üdvös és célszerű körözések dobszó mellett.

Legérdekesebb volt azonban a legutóbbi dob perges által összegyűlt nép előtt tett hirdetés, amely magyarra fordítva a következő: „Emberek ne hagyjátok magatokat a zsidóktól megcsalni a régi forintosokkal, mert érvényesek.

Nem érzem magamat hivatva arra, vajjon kik voltak ezen kidobolás kombinálói; csak figyelmemetem az illető hatóságot, hogy ilyesmi többé elő ne forduljon.

Ipsilanti.

ESŐS IDŐBEN.

Denique a sok dörgés dörgésnek, esitgés-esatto gáznak, zúgásnak, villámlásnak eső lett a vége! Ret tenetes, hogy mindennap kell esni az esőnek. Nem elég, hogy a földes gazdák nem dolgozhatnak miatta: hanem még a kuglipályát is egészen tönkre silányítja. Az egész mai délután oda van. Rajtam is beteljesedett az a közmondás, hogy a baj ritkán jár egyedül: minapában, hogy oda voltunk pincézni túl a Dunán, olyan sűrű köd vett körül (a bor gőzöknek miatta), hogy nem láttam tőle az esernyőmet, most e miatt felhős időben sétálni se mehetek.

Unalmamban neki vetem két könyvöm az ablak deszkájának, arculatomat pedig a két tenyerembe ponálom és ugy bámulok bele az esőbe.

Egész folyam képződik az utca közepén, a melybe számtalan mellékfolyó, patak, csermely stb. ömlik. E záporkepezté folyamrendszeren a közlekedés sem biányzik: letépett levelek viharzaklatta gályákhöz hasonlítva usznak az árral. Olyan jókedűen megtáncolnak ott a víz tetején, mintha öröklét volna számukra aszsekurálva, pedig bizony mondom nektek ti eszeveszett balgák, kár ugy örvidenetek, mert az enyészet tengere felé rohantok! Instálom alásan a n. é. és m. t. publikumot ez nem frázis, hanem a szó legszorosabb értelmében vett valóság, a mennyiben az utca laposabb részén, ugyancsak a fűtisztelet zápor következtében, valóságos enyészet tengere teremtődött. Tenger azért, mert az utca egyik oldalától a másikig terjed, enyészet tengere azért, mert a napsugarak néhány napi heves ostroma után az enyészetnek legszomorubb és legislegonosabb illatu képét tárja elénk. — Beszélük, hogy ezen időszakonként megjelenő tengerét az enyészetnek a jövő (vagy az azután következő) században élendő késő unokák csak hirből fogják ismerni, mert addig feltöltik a — beleje dült házak ruinái! (de csak ugy, ha az illető háziurak a romokat privát használatra ki nem hordatják.)

Hanem azért a levelek még mindig vidor kedély hangulattal táncolnak vesztük felé. Kegyetlen gyönyörrel szemlélem őket, egy esőpet sem sajnálkozván rajtuk, hisz elég nekem a magam szomorúsága, hogy is ne? mikor még kuglizni se lehet.

Dacára ennek, elhatároztam szilárd elhatározással, hogy nem unatkozom (majd unatkozik az helyettem is, a ki ezt elolvassa).

Ez a zápor több nevezetes eseményt juttat eszembe, melyek szintén záporos időben estek meg, melyeknek azonban minden nevezetességük abban áll, hogy rajtam történtek.

Deák koromban történt, épen vakáció volt. (ad vocem vakáció; ez a deákosság legszebb időszaka. A ki nem hiszi, kérdezzen meg akármilyen rendű és rangu deákat. Hányszor kiállítottam fel annak idején én is, meglegedéssel nyújtóznám végig pamlagomon, hogy: jaj de okos ember lehetett az, a ki az iskolát kitálta, mert a nélkül vakáció se lehetne.)

Tehát épen vakáció volt. Rengteteg sok időm és rengeteg kevés pénzem volt hozzá! (csak nekem merje valaki mondani, hogy az idő pénz!) Hiába imádkoztam mindennap a Mindenhatóhoz, hogy: „Törölje el a pénznélküliséget, és inkább hozza be helyette a bődhányúságot!...” Nem használt. (Mennyire meggyőződtem éa akkor azon közmondás igazságáról, hogy: „Jobb ma egy forint, mint holnap — semmi!”)

Már mondom muszáj olyan mulatság után nézni, a melyik semmibe se kerül, oszt mégis megöli az időt. „Keress te találni fogsz!” mondja a nem tom én mi-

csoda vagy kicsoda. Hogy nem jutott előbb eszembe a horgászás!? (zomborisan: pecálás). „Koszt niksz und mácht á fergnügen!” mondja az ánglus — ha tud németül.

Egy szép nyári délután fölpackoltunk és mentünk horgászni vagy pecálni (a hogy jobban tetszik). Hármán valánk együtt, nem volt ugyan potrohos bíró, de volt községi végrehajtó ur, azután a községi író ur (rossz magyarsággal írónak mondják, csak hallaná meg Szarvas Gábor ur! különben ha ugy mondják, lelkük rajta) a diák a magam személyében lett volna, ám-bátor nem vagyok turfangos.

Sokáig hallgatagon ültünk a kanális partján, horogra lesvén a halat és a hal — nem jött.

„No ez még is csak bosszantó, mondja a végrehajtó ur — gyerünk az „Ördögástához.” Igy hívják a Duna egyik kis ágát, de azért ne tessék hinni, hogy azt az ördög ásta volna! Csak arról a kedélyes szokásáról maradt rajta ez a név, hogy minden esztendőben néhány halandó embert és állatot magába szokott fullasztani.

„Gyerünk!” — „Oda ne menjünk — mondja az író ur — mert az nagyon veszedelmes, még az idén senki se vészett bele.” (Értsd: tehát nekünk kell ezt a mulasztást kipótolni.) De már hogy lehet intelligens ember ilyen babonás!? „Ich szág nür szó fiel!” mondja az írónk... azaz író ur (tudni illő dolog, hogy német volt az istenadta).

Es elmenünk!... Valamint hogy a szikla keménységű falról, a megtermékenyítésül reája hányt borsó szemek visszapatannak: hasonlatos és azonságos képen visszapatantak a mi Istenül való elrugszakodottságban — megrogzott szívünkről a jámbor író ur jó tanácsai, mely jó tanácsok szerint nem jó dolog: Istent kísértetni.

Intó jelül szolgálhatott volna az, hogy a mily módon a kanálisnál nem fogtunk semmit: ugyanoly módon az Ördögastánál sem fogtunk semmit. De mi (az író urat kivéve) nem hittünk a felülről jövő jelekben. Sőt a balsiker még vakmerőkké tett. Ha már ha lat nem foghatunk, legalább megfürdünk! Borzasztó! Non plus ultrája az Isten kísértésnek az Ördögastában fürödni! (Ezt az író ur gondolta.) Ez büntetlen nem maradhat! És nem maradt! Vigan lubickoltunk az Ördögasta üditő hullámaiban, csöppet sem gondolva a bele fulásra, a midőn hátunk mögött elbődül valami, mint a hogy elbődül az orozslán, ha párja mellől elfogják és kalitkába teszik.

Megfordultunk. Réműletesebb volt a mit láttunk a párja mellől elfogott kalitba zárt oroszlánál. A kisköszegi hegyek mögül egy tenger nagy fekete felhő hömpölygött elé.

Fenyegető, mogorva, sötét mivolta mintha mondan akarta volna, hogy: „Gonoszok! Elfordultatok az Uról, mikor semmi bajotok sem volt, most veszélynek idején az Ur fordul el tőletek!”

Ajajaj!... Mint rohantunk ki a vízből, mily lázas sietséggel hánytuk magunkra ruháinkat, az inget visszajárul, a cipőket összecserélve, a mellényt összekuszálva olyképen, hogy az egyik oldalát szinéről, a másikat visszajárul huztuk fel, tetejébe a szomszédom kabátját és rohanj tuskön bokron keresztül torony irányában.

Mind hiu erőködés. Féluton nyakon csipett a vihar, a zápor csak ugy dől. Hová, merre most? Ahun ni egy fűzbokor! (a bokor állott három szál vesszőből s tán háromszor annyi levélből, hanem ha az Isten akarta volna, az is csak ugy megóvhatott volna a záportól mint a legjobb fődél!) Oda menekültünk.

„Ich hab ká Luft!” mondja a jámbor német, pedig a szél majd le vett bennünket a lábunkról.

Vagy félóraig tarthatott a dicsőség. Csürom viz volt valamennyiünk, majd az Isten hídge vett meg.

A vihar lecsendesülte után a bokáig érő sárban vizben fogvacogva láboltunk haza felé, szomorodott szívvel elmélkedvén az Ördögastában való fürdésnek veszedelmes és gyászos voltáról.

Hanem nini! kisértőtt a nap, még majd kuglizni is lehet! Megyek komániát verbuválni.

Bezdán, julius hó.

Juszuf.

Hasznos tudni valók.

Konyhasó a lenföld trágyája. Egy amerikai gazda kísérletképen, midőn lenmagját elvetette, ugyanakkor a maggal egyenlő mennyiségű konyhasót is hintett ki földjére trágyázás céljából. A kísérlet igen jól sikerült, mert nemcsak mennyiségre, de minőségre nézve is határozottan jobb termést kapott.

A földibálhalk ellen Benseler kertfelügyelő ajánlja a „Dahlbergia heterophylla” és a „Leptium ruderale” nevű növényeket. Az előbbi hazájában Japánban termeltetik, szárítottatik és porrá törve hozatik a kereskedésbe; az utóbbi bűdös gyom nálunk is előfordul a falakon, és házak mellett.

A moslékot a megsavanyodástól megóvhatjuk, ha két mosléktartányt tartunk, s egyik nap egyiket, másik nap a másikat használjuk, a kiürített pedig mindig jól kitisztítjuk. Továbbá a mosléknak azonnal 15° R-re kell lehűtetnie, a mint a gyárból kikerül, vagy pedig gözzel 45° R. melegen kell tartani. — Ezen két hőmérsék s a tartányok tisztántartása azon feltételek, melyek mellett a moslék meg nem savanyodik.

Csikók hasmenését ugy gyógyíthatjuk, ha kréta és ugyanannyi konyhasóport keverünk össze s azt nyalassuk le a csikóval tenyerünkről. Egy kávéskanál kréta s ugyanannyi sópor egy nyálásra elégséges s e kúrát naponként, míg a baj tart, 2-szer alkalmazzuk. Ha a hasmenés a szopós csikóknál fordul elő, akkor nem árt ezen porkeverékből egy evőkanállal az anyakancsa abrakjába is keverni, vagy azzal a mondott mennyiségű port egy eleje tett deszkáról felnyaladni.

A prémes ruhák és bundákat nyáron által a molytól megóvhatjuk a naphtalin-által; ez átható kellemetlen szaga által a lepkéket még a bunda közeléből is elűzi, s miután igen lassan párolog el, hatása sokkal tartósabb a karbolsavnál.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

2092. szám.
ex. 1883.

Árverési hirdetmény.

Ózstapár község területén a vadászati-jog 11770 cat. holdnyi vadászterületen az 1883. évi XX. t. c. 2. és 3. §-ainak figyelembe vételével 6 egymásután következő évre folyó évi augusztus hó 19-én d. u. 4 órakor Ózstapár község-házánál nyilvános árverés útján, legtöbbet ígérőknek bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 180 frt o. é.

A szerződési feltételek alólirott előjárásánál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők, valamint szabályszerűen kiállított 10% tóli bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok az árverés előtti napokban elfogadhatók.

Kelt Ózstapáron, 1883. évi augusztus 5-én.

Brezsovsky Vazul, 3-3 Stankovits Lázár,
jegyző. bíró

4161. szám.
1883.

Árlejtési hirdetmény.

Folyó évi augusztus hó 16-án délelőtt 10 órakor a városháza kistermében zárt ajánlati versenytárgyalás tartatik, az újonnan építendő városi szegényház 7748 frt 22 krral előirányzott építési munkálatainak biztosítására.

Az ezen építési munkálatokra vonatkozó terv, előméret és költségvetés, úgy az építési feltételek a mérnöki hivatalban a hivatalos órákban betekintheők.

A versenyezni kívánók felhivatnak, miszerint kellően lepecsételt és az egész költségvetési összeg 5%-át kitevő bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatukat, a fentjelzett határidőig a polgármesteri hivatalnál benyújtják, vagy postán beküldjék.

Az ajánlatban azon elengedés, mellyel az ajánlattevő vállalkozni hajlandó, számokkal és betűkkel kifejezett százalékokban határozottan és világosan kiteendő. Ugyazint kifejezendő az is, miszerint a vállalkozni akaró az építési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Zomborban 1883. évi augusztus 3-án.

Hoffmann,
polgármester.

2-2

Házeladás.

A zombori Erzsébet-körút és Rókus-utca (halotti utca) sarkán 44-ik számú ház, szabad kézből eladó. Bővebb értesítést ad

Eirich László,
háztulajdonos.

3-3

3165 szám.

Árlejtési hirdetmény.

A zombori magy. kir. Jóságigazgatóságnál 1883. évi szeptember hó 4-én délelőtt 10 órakor a jóságigazgatóság irodahelyiségében nyilvános árlejtés fog tartatni az obrováci újonnan építendő róm. kath. templom iránt. Kikiáltási ár 33895 forint 92 kr. o. é.

Miről a vállalkozni kívánók azon kérelemmel értesítettek, hogy magukat 3390 frt o. é. bánatpénzzel ellátva a nyilvános versenyen megjelenni, avagy írásbeli zárt ajánlatukat 50 kros o. é. bélyeggel és 3390 frt o. é. bánatpénzzel ellátva, továbbá kiteve azt, hogy az árlejtési feltételeket ismerik és azoknak magukat alávetik, az árlejtést megelőző napig a zombori m. kir. jóságigazgatóság (Bács-Bodrogh megyében Zomborban) tónökénél, illetőleg az árlejtés megkezdéseig az árlejtő bizottságnál benyújtani sziveskedjenek.

Az árlejtési feltételek a zombori m. kir. jóságigazgatóság irodahelyiségében a rendes hivatalos órák alatt naponként betekintheők.

Utó- vagy hiányosan kiállított ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Zomborban 1883. évi július hó 27-én.

A m. kir. jóságigazgatóság.

2-1

Kereskedelmi s más iskolai tanulókat elvállal illő feltételek mellett, tisztességes és gondos felügyeletbe

Gróf Vilmos,
városi keresk. isk. tanár
Baján.

3-1

Zene-, francia nyelv- és gyorsírás tanulásra a városban kedvező alkalom kínálkozik.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legfiszább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kitűnő hatásának bizonyult köhögéskor, gége bajoknál,
gyomor-és hólyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

Csak az a valódi melynek címlapja és dugaszolása a mellékelt felirattal megegyező, azért különös figyelemre méltandó.

MATTONI'S
GISSHÜBLER

45-38.

1059 szám.

Hirdetmény.

Parabuty község előjárósága által ezennel közhírré tétetik, miszerint Parabuty község határában a községi volt urbéri földbirtokosok tulajdonát képező 8108. kat. holdnyi területen, az 1883. évi XX. t. c. értelmében gyakorolható vadászati jog, hat egymásután következő évekre azaz: 1883. évi augusztus hó 15-től kezdve — 1889. évi augusztus hó 15-ig terjedő időszakra, — folyó 1883. évi augusztus hó 15-én délután 3^{1/2} órakor Parabuty község házában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek haszonbérbe fog adatni. Az árverési feltételek a községi irodában mindenki által megtekinthetők.

Parabuty, 1883. augusztus hó 5-én.

A községi előjáróság.

2-2

Budapesti társas polgári és kereskedelmi iskola

(előbb HAMPEL ANTAL)

Budapest, V. Nagy korona-utca 13. szám.

Ezen tanoda, melyet ezelőtt 50 évvel Hampel Antal ur alapított, és mi azt már 17 év óta fennálló tanodánkkal egyesítettük — minden törekvésünk oda irányul, hogy elődünk jó hírnevét megőrizve, a reánk bízott növendékeket alaposan képzett egyénekké neveljük. Hogy kitűzött célunkat biztosan elérjük, iparkodunk ismert jeles tanárok alkalmazása által kitűzött célunkat biztosítani. Tanodánkkal táp- és nevelő-intézet is van egybekötve, melyben a növendékek teljes ellátáson kívül szeretetteljes bánásmódban részesülnek és tanulmányaikban gondos felügyelet alatt állanak. Tanítványainkat az egyéves önkéntesi vizsgálat letételére előkészítjük. Ertesítőt kívánatra ingyen küldünk. Beiratások a jövő 1883/4-ik tanévre augusztus 27-én veszik kezdetüket.

Az igazgatóság:

4-2. Grassner József igazgató. Gross Gyula.

7. számhoz.
egyházvéd. 1883.

Árlejtési hirdetmény.

Folyó évi szeptember hó 10-én délelőtt 10 órakor Zomborban a r. k. egyházbizottság helyiségében a rom. kath. elemi iskola felépítésére — zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni, az építési munkálatok biztosítására oszt. ért. 44,578 frt 92 kr. lón költségvetésileg előirányozva.

Az ezen építési munkálatokra vonatkozó terv, előméret és költségvetés, úgy az építési feltételek Zombor város rom. kath. templombizottsági helyiségében a hivatalos órákban betekintheők.

A versenyezni kívánók felhivatnak, miszerint kellően lepecsételt és az egész költségvetési összeg 5%-át kitevő bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatokat a fentjelzett határideig alulírott mint egyházbizottsági elnökénél — esetleg távollétében Purman Alajos egyházbizottsági elnökénél nyujtsák be, vagy postán küldjék be.

Az ajánlatban azon elengedés, mellyel az ajánlattevő vállalkozni hajlandó, számokkal és betűkkel kifejezett százalékokban határozottan és világosan kiteendő, — úgy szintén kifejezendő az is, miszerint a vállalkozni akaró az építési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

Kelt Zomborban, 1883. évi július hó 29-én tartott r. k. iskolaépítési választmányi ülésben.

Hoffmann Mihály s. k.,
polgármester, mint egyházbizottsági elnök.

3-1

HIRDETMEYNY.

Alólirott a t. c. közönséget értesíti, miszerint augusztus hó 14-én és 15-én Zomborban a „Vadászkürt“ szállóban fog időzni, — hol is minden néven nevezendő

fényképekre

megrendeléseket elfogad, és pedig a legkisebb alak után készít tökéletes

életnagyságút, olajfestékben.

E képek olcsóságuk és tartósságuk végett diszül szolgálnak s minden családnak ajánlatnak.

Ajánlom e képek megtekintését 2 napi itt időzésem alatt.

Megrendeléseket elfogad

LETZTER L.,

kir. udvari fényképész SZEGEDRÖL,
jelenleg a „Vadászkürt“ szállóban.

1-1